

Besmele Üzerine Tefekkürler

✘ **Bismillah her hayrın başıdır**

“Bismillâh her hayrın başıdır. Biz dahi başta ona başlarız.[1]” Bismillah her hayrın başı, hayırlı işlerin mukaddemesi ve Sözlere’in kapısının eşiği, Birinci Söz’ün ilk cümlesinin ilk kelimesi. Sanki Birinci Söz’ün, bütün Sözlere’in ve Risâle-i Nûr külliyyatının anahtarı. Biz dahi başta ona başlarız. Evet, biz başlarız, çünkü bu kelime İslâm nişanıdır. Şeâir-i İslâmiyedir. Bir âlemdir. Onun için “biz” başların, hem de başta başlarız, hem de her hayırlı işin başında başlarız. Neye başlarız? Elbette ki O’na başlarız. Onunla O’na başlarız. Besmeleye başlarız. Allah’ın adıyla Allah’ın adına başlarız. Çünkü Allah Ezelîdir. Biz O’na yani Besmeleye başlamadan önce de O(cc) Ezelîyeti ile vardı. Onun için de “Biz dahi başta ona başlarız.”

O halde “Bismillâh” biz başlamadan evvel vardır. Yani biz, bizden önce var olana ve Ezelî olana başlarız. Ona - besmeleye-başlamakla Ezelî olan Allah’ın Rahmân ve Rahîm isimlerine ve O’nun adı ile O’na başlarız. O’na başlamak her şeyden önce Ezelîyeti ile varlığı Ezelî olana başlamak demektir.

Bismillah bir intisaptır

Bismillah bir intisaptır, bir bağlanmadır. Düşünelim ki çölde seyahat eden iki adam: Biri padişahın ve reisin ismini alsa, diğeri almasa. Padişahın ismini almayan gururlu adam uzun seyahatinde ne tür sıkıntılar çekeceği, ne tür meşakatlere gireceği herkesin malumudur. Ancak bir padişahın ve reisin ismini alan bahtiyar kişi her yerde O padişahın unvanı ve ismi ile gezdiğinden tüm ihtiyaçları karşılanır ve bütün korkulardan kurtulmuş olur. Artık herkes O haşmetli padişahı tanıdığı için O’nun adı ile hareket eden adamın emrine girecek ve ihtiyaçlarına cevap verecektir.

Şimdi bizler de şu dünya çölünde seyahat eden seyahlarız. Nasıl ki padişahın ismini alan adam rahatla gezdi ise bizler de bu Kâinatın sultanı olan Allah’ın adını almalı ve o unvan ile hareket etmeliyiz. Çünkü aciz ve zayıf olduğumuzdan O’nun sonsuz kudret ve kuvvetine muhtacız.

Bismillah ne tükenmez bir hazîne ve ne mübarek bir kelimedir ki; bizi doğrudan doğruya kâinatın yaratıcısı olan Rabbimize bağlar. Allah’ın adıyla bir işe başlamak ve bütün sebeplerden tecerrüt ederek sadece ve sadece O’na yönelmek ve O’ndan güç almak. Bir nefer, askere kaydolduğu zaman devlet namına hareket ettiği ve kendi zayıf kuvvetine bedel, gücüne devletin güç ve kuvvetini kattığı için kendi gücünden ve kuvvetinden binlerce kat daha bir güce sahip olmuş olur. Bu kuvvet ve güçle çok işleri kolaylıkla yapabilir. Hatta bir köyün ahalisini bu kuvvete istinad ederek devlet namına bir yerde toplayabilir. Sizler de bilirsiniz ki bu nefer, bu işleri kendi kuvveti ile yapmamıştır. Devletin adını alarak ve devletin kuvvetine dayanarak bu işleri başarmıştır.

Kâinata çok küçük ve zayıf şeyler vardır ki, kendi güçlerinden çok fazla işleri yaparlar. Tohumların ağaçları başlarında taşımaları, hayvanların süt, yumurta yapmaları da bu sırra işarettir. Onlarda Bir’inin adını alarak kendi zayıf güç ve kuvvetlerinden daha fazla işleri yapmaktadırlar. Demek hayvanlar ve bitkilerde “Bismillah” demektir. Bitkilerin o nazik ve yumuşak kökleri sert kayaları delip geçiyorsa bunu kendi güç ve kuvvetleriyle yaptığını söylemek cehaletle eşdeğer olmaz mı? Yazın o yakıcı sıcaklarında yemyeşil kalan yaprakları ne ile îzah edeceğiz? Kâinataki her şey kendi lisânı ve

diliyle elbette ki "Bismillah" diyorlar ve felsefecilerin bütün iddialarını tekzip ediyorlar.

Eğer kâinatta her şey "Bismillah" diyorsa bizler bu mübârek kelimeyi nasıl ihmal ederiz? Nasıl bizi büyük bir hazineye sahip edecek ve Rabbimize bizi bağlayacak, bütün sıkıntı ve zorlukları aşacağımız güç ve kuvvetten kendimizi mahrum bırakırız? Bizim acizliğimiz ve zayıflığımız sonsuz olduğu halde, bir mikroba ve virüse mağlup olduğumuz durumda, her şeye muhtaç olduğumuz anda nasıl kendimizi güçlü ve kuvvetli sayabiliriz? O zaman gelin her hayırlı işin başında hep birlikte "Bismillah" diyelim. Hiç bir şey kaybetmez, ancak çok büyük kazançlar elde ederiz.

Avâm lisânıyla nefsimize diyeceğim. Niçin avâm lisânı?

Birinci Söz hakîkaten bir 'inci' söz. Kelime ve satırlarında çok sırları saklıyor. Her okuyan ve muhatap olanın âleminde faklı izdüşümler ve mânâlar açılıyor. Her okuyuşta üzerinde defalarca düşünmek ve tefekkür ufuklarında gezinmek gerekiyor. Her okuyuş ayrı bir lezzet, farklı bir mânâ iklimine sokuyor bizleri. Hem de Risale-i Nûr Külliyyatının kalb ve ruhumuzda tesir-i aziminin mukaddemesidir Birinci Söz. Onunla O'na açılıyor pencereler. Elbette Birinci Söz üzerine çok farklı tefekkürler ve îzahlar yapılabilir.

Birinci Sözün girişindeki "Şimdi kısaca ve avam lisânıyla nefsimize diyeceğim." cümlesi özellikle dikkatimi çekiyor. Hâlbuki Üstâdımız Yirmi Birinci Söz'de namazdan usanan nefsinin şöyle sesleniyor. "Madem nefsim emmâredir. Nefsini ıslah etmeyen başkasını ıslah edemez. Öyleyse nefsimden başlarım." diyerek, nefsi için şu tespitlerde bulunuyordu. "Ey nefis! Cehl-i mürekkep içinde, tembellik döşeğinde, gaflet uykusunda, söylediğin şu söze mukabil..." devam eden îkazların başlarında da "Ey bedbaht nefsim... Ey şikemperver nefsim... Ey sabırsız nefsim... Ey sersem nefsim... Ey dünyaperest nefsim...[2]" hitapları devam ediyor. Bu hitaplar nefse bir îkaz ve mâhiyet-i nefsin hâl ve ahvalini tarif olmalı. Risâle-i Nûr'un satır aralarında bu tür îkazlar, tarifler ve dersler çokca vardır.

Evet, madem nefsimiz emmâredir. Kötülükleri ister. Chehl-i mürekkep içinde, tembellik döşeğinde ve gaflet uykusundadır. Bedbaht, zavallı ve kötümserdir. Şikemperver, boğazına düşkün ve oburdur. Sabırsız, aceleci ve sersemdir. Dünyaperest yani dünyaya taparcasına düşkündür. İşte Üstâd Bedüzzamân Hazretleri Birinci Söz'de avam lisânı ile bu nefsinin sesleniyor ve ders veriyor. Neden avam lisânı ile söylüyor? Nefsin nasıl bir mâhiyeti var ki avam lisânı ile de olsa nasihate muhtaç?

Her daim "Nefis, kendini hür ve serbest ister ve öyle telâkki eder. Hattâ, mevhum bir rububiyet ve keyfemâyeşâ hareketi, fitrî olarak arzu eder. Hadsiz nimetlerle terbiye olunduğunu düşünmek istemiyor. Hususan, dünyada servet ve iktidarı da varsa, gaflet dahi yardım etmişse, bütün bütün gasıbâne, hırsızcasına, nimet-i İlâhiyeyi hayvan gibi yutar.[3]" İnsan nefsi, Rabbini tanımak ve emir altına girmek istemiyor. Kendisinin hür ve serbest olduğunu telakki ediyor. Hatta kendine vehmi bir Rubûbiyet veriyor. Kendi keyfince, başıboş olmak istiyor. Mükâfatta en önde ve vazîfede en geride durmak istiyor. Hem nefis kendinin ne kadar çabuk zayıf ve sönmeye maruz olduğunu ve çok çeşitli musîbetlere müptela olduğunu, çabuk dağılan ve bozulan et ve kemikten ibaret olduğunu da düşünmüyor. Böylece kendisini lâyemut görüyor. Bunun için de bütün lezzetlere saldırıyor ve sınır tanımak da istemiyor. Bütün hırs ve şiddet ile dünyaya atılıyor. Hubb-u dünya ile onu arzu ediyor. Ahireti düşünmek istemiyor. Sadece dünyadaki fani ve geçici hazır lezzetlere müptela oluyor. Böylece zehirli bal hükmünde olan lezzetli ve kendisine menfaatli olan her şeye atılıyor.

Nefis firavunâne kendisini yaratan ve besleyen Allah'ı unutuyor. Hayatının neticesini düşünmüyor. Kötü ahlak içinde yuvarlanıp gidiyor. Nefis, insan sarayında şeytanın casus bir veziri gibi çalışıyor. En yakınımızda, bizimle beraber ve bizimle birlikte yaşıyor. Nakis, çaresiz, cahil ve bir o kadar da süflî. Firavun meşreptir nefis. İnatçı ve bilgiçlik taslayan bir hâli vardır. İşte bu nefse Üstâdımız "avam lisânıyla diyeceğim" diyor.

Demek nefis o kadar nâkis ve cahil ki avâm lisânıyla dahi söylenecek bir derse muhtaç. O kadar noksan ki basit sayılabilecek temsillerden dahi ders alabilecek aşağı seviyede. Eğer deve kuşu gibi başını kuma sokmazsa ve firavun meşrep gibi inat etmezse küçük îkazlar dahi ona bir ders olabilir.

Yirmi Sekizinci Lem'a'daki sinek bahsindeki nefse verilen ders bu mânâda ne kadar ibretlidir.

"Nefsikle mücâdele ettiğim bir zamanda, nefsim kendinde gördüğü nimet-i İlâhiyeyi kendi malı tevehhüm ederek gurura, iftihâra, temeddühe başladı. Ben ona dedim ki: "Bu mülk senin değil, emânettir." O vakit nefis gurur ve iftihârı bıraktı, fakat tembelliğe başladı. "Benim malım olmayana ne bakayım? Zâyi olsun, bana ne?" dedi. Birden gördüm: Bir sinek, elime kondu, emânetullah olan gözünü, yüzünü, kanatlarını güzelce temizlemeye başladı. Bir neferin mîrî silâhını, elbisesini güzelce temizlediği gibi, sinek de temizliyordu. Nefsime dedim: "Bak." Baktı, tam ders aldı. Sinek ise, mağrur ve tembel nefsimize hoca ve muallim oldu.[4]"

Evet, işte sineğin dahi ders verdiği ve muallim olduğu nefsin durumu ve ahvâli. Belki de Üstâd nefsin bu cihetine "avam lisânıyla diyeceğim" diyordu.

Şu sahrânın Mâlik-i Ebedîsi ve Hâkim-i Ezelîsinin ismini almak

“Şu sahrânın Mâlik-i Ebedîsi ve Hâkim-i Ezelîsinin ismini al.[5]” Bütünmes’ele şu sahranın Mâlik-i Ebedîsinin ismini almak. Esasında sahra dünyadan da ileri bir mânâyı yani kâinatı da içine almalıdır. Madem biz ezel canibinden ve zerrelere âleminden dünya çölüne çıkarıldık. O halde bizim sonsuz ihtiyaç ve a’dalarımıza ancak sonsuz ilim, kudret ve irâde sahibi Ebedî bir zat çare olabilir. Hükmü ve mâlikiyeti sınırlı olan, sonsuz ihtiyaçları karşılayamaz ve düşmanları def edemez. Onun için şu sahranın Ebedî Mâlikinin adı alınmalı ki bütün mülkün mutasarrıfı olma hâkimiyeti ile ihtiyaçlar karşılanabilsin.

Hâkim-i Ezelînin ismini almak. Ezel, ebed ve hâle hükmü geçebilen bir Hâkimin ismini almak ne kadar istimdat ve medet vericidir. Çünkü Allah’ın Hâkimiyeti belirli bir alan ve zamanla sınırlı değildir. Bütün zamanlara ve mekânlara hükmeden bir zatın ismini “Bismillâh” ile almak elbette Hâkimiyetinin ezeliyetine olan îmân ve i’tikâd ile olur.

Hâkimiyet ezeliyeti, Mâlikiyet ise ebediyeti gerektiriyor. İnsan dünya çölünde çaresiz, aciz ve fakirdir. Hem de acizliği ve fakirliği; ihtiyacı ve düşmanları da nihayetsiz. Öyleyse nihayetsiz çaresizlik, acziyet ve fakirlik içinde sınırsız ihtiyaçlarını karşılayacak ve nihayetsiz düşmanlarını def edecek “Bir”inin adını alması ve O’na dayanması zarûrdür. Yoksa perişan olacak, çaresizliği onu divane edecektir.

İşte bu halde olan kişinin ihtiyaçlarını karşılayacak olan onun ebedî arzularına cevap verecek ancak ve ancak sonsuz mülklerin sahibi olan Mâlik-i Ebedî olabilir. İşte O Mâlik-i Ebedînin adını alan ve ondan istimdat eden seyyah, dertlerinin dermanına ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, kalbinin ebed arzusuna cevap vereni bulmanın iştihakına kavuşmuş olur. Hem o seyyah öyle birinin ismini almalı ve öyle birine dayanmalı ki onun bütün ihtiyaçlarını bilmeli, bilmek yetmez görmeli, görmek de yetmez karşılamalıdır. Bu da ancak kalb perdesinin arkasındaki arzuları dahi bilen, gören ve o ihtiyacı karşılayan Hâkim-i Ezelî olabilir. O zat ezeli Hâkimiyeti ile bütün kâinatı görür, bilir ve her şeye gücü ve kudreti yeter vasfı ile o ismi alanın da ihtiyaçlarını görür, bilir ve karşılar.

İşte bu sırlardandır ki Birinci Söz’de düşmanı, hâcâtı nihayetsiz olan ve çölde seyahat eden seyyah olan bizler” şu sahranın Mâlik-i Ebedîsi ve Hâkim-i Ezelîsinin” ismini almak mecbûriyetindeyiz.

Biliyoruz ki taş sert ve katı bir maddedir. Ancak “Herbir nebat ve ağaç ve otların ipek gibi yumuşak kök ve damarları “Bismillâh” der, sert olan taş ve toprağı deler, geçer. “Allah namına, Rahmân namına” der; herşey ona musahhar olur.[6]” sırrınca taş dahi zahirde sert gözükürken emir aldığı anda yani Allah nâmına, Rahman nâmına denilince emre itâat ediyor, üstünlük gibi görülen sertlik o yumuşak kökler karşısında pamuk gibi yumuşuyor. Demek ki sert olan maddeler de Allah’ın emri ile hareket ediyor ve emir karşısında İblisvârî bir duruş değil, emre itâat eder bir duruş sergiliyor.

Demek ki eşyanın zatında üstünlük aramak ve bu sebeple eşyaya ve esbaba te’sîr vermek şeytânî bir duruş oluyor. Hâlbuki Allah’ın emri ile eşya şekil alıyor. Biz kullar da esbaba üstün bir vasıf verip vahyi ve emri bırakır sadece akılla üstün olanları aramaya kalkarsak “Tereccüh bila müreccih” hatasına düşeriz. Yani hiçbir üstünlük sebebi olmaksızın bir şeyin diğerine üstün gelmesi ve tercih edilmesinin muhâliyeti hatasına düşeriz. O zaman ipek gibi kökler ve nâzenin yapraklar ağızımıza birer tokat vurabilir ve manen “tabiiyunun ağızına şiddetle tokat vuruyor, kör olası gözüne parmağını sokuyor” hakîkatini bize ihtâr ederler.

Bedevî Arap çöllerinde seyahat etmek...

“Bedevî Arap çöllerinde seyahat eden adama gerekir ki, bir kabile reisinin ismini alsın ve himayesine girsin-tâ şakîlerin şerrinden kurtulup hâcâtını tedarik edebilsin. Yoksa, tek başıyla, hadsiz düşman ve ihtiyacatına karşı perişan olacaktır.[7]”

Sahra ve çöl, çaresizliğin ve meşakkatin temsilî izdüşümüdür. Zorluk ve çetin hayat şartlarının en zirve noktada yaşanan mekândır.

Üstâdımız verdiği misallerde hakîkate geçecek misalleri seçerken en güzeli ile Külliyyata dâhil etmiştir. Bu misallerde çok ince sırlar ve nüanslar saklıdır. Muhataplar her okuduğunda o misallerden çok farklı mânâları terennüm eder ve fehmederler.

Çöl deyince öncelikle neler biliyoruz ve çöl kelimesi bizlere neler çağırıştırıyor? Üstâd Birinci Sözde dağ, ova, orman, düzlük gibi kelimeleri kullanmıyor. “Bedevî Arap çöllerinde seyahat eden...” cümlesi ile bu seyahatin çölde yapıldığını söylüyor. Bu sözü okuyan her muhatap öncelikle çölde neler var, neler yok onları düşünmeli.

Çölde;

—Su yok.

—Yiyecek yok.

—Ağaç ve gölgelik yok.

—Sığınılacak ve dinlenilecek ve ferahlanacak mekân yok.

—Yardım ümidi de yok, çünkü yer ve yolculuk çölde devam ediyor.

—Çöl vahanın ve serabın yaşandığı en vahşi bir mekân olarak kuvve-i hayâlimiz ve önümüzde duruyor!

...

Peki, çölde neler var?

—Meşakkat var.

—Susuzluk ve açlık var.

—Fırtına ve şiddetli sıcak var.

—Korku ve endişe var.

—Zorluk, haşarat-ı muzır ve şakiler var.

—Vaha ve aldatıcı serap var!

...

İşte Birinci Söz'deki çöldeki seyahat başından muhabata sonsuz acizliğin, fakirliğin ve çaresizliğin zirvesini ihtar ediyor. Böylece muhatap sonsuz ihtiyaçlarını ve düşmanlarını def edebilecek bir halaskara sığınma ve onun yardımını ve himâyesini hissetmeye başlıyor. İşte bir kabîle reisinin ismini alma mecburiyeti çöl seyahati ile insana ihsas ettiriliyor. Çünkü bütün ihtiyaçları karşılansın ve acizliğine, fakirliğine ve korkularına medet olsun.

Şimdi bizlerde şu dünya çölünde seyahat eden seyyahlarız. Nasıl ki padişahın adını alan adam rahatla gezdi ise bizlerde bu kâinatın Sultanı olan Allah'ın adını almalı ve o ünvan ile hareket etmeliyiz. Çünkü aciz ve zayıf olduğumuzdan sonsuz bir kuvvete şiddetle muhtacız.

“Evet, bu kelime öyle mübarek bir definedir ki, senin nihayetsiz aczin ve fakrın, seni nihayetsiz kudrete, rahmete raptedip Kadîr-i Rahîmin dergâhında aczi, fakrı en makbul bir şefaathî yapar. Evet, bu kelime ile hareket eden, o adama benzer ki, askere kaydolar, devlet namına hareket eder, hiçbir kimseden pervâsı kalmaz. Kânun namına, devlet namına der, her işi yapar, her şeye karşı dayanır.[8]”

Şu dünya ise bir çöldür

“Şu dünya ise bir çöldür.[9]” Bağ değil, bahçe değil; sahil değil, kumsal değil. Çöl! Ne kadar yakıcı bir hakikat, değil mi? Dünya sahrasında seyahat ediyoruz; bir an önce, kazasız belasız menzil-i maksûda varmamız gerekirken oyalanıyor, sanki çölde sonsuza kadar kalacakmışız gibi ebedî ikâmâtgehimize gitmemek için ayak diretiyoruz. Oysa, kim çölde bir ömür boyu yaşamak ister ki?

Hem istesek ne olur; yolculuk devam ederken bizi çölde durdururlar mı? Hem çöl sanki yaşanacak bir yer midir?

Çöl ıssız, çöl yakıcı, çöl susuz, çöl vahşidir; orada oyalanmak olmaz. Bir an önce daha rahat bir hayatın olduğu yere merak ve hareket gerekir. İstek ve arzu ve de iştihak gerekir. Bu fıtratın da bir zarûreti olsa gerek. Birinci Söz'de çöl ile fıtrata muvafık bir metod da gösterilmiş oluyor. Çölde görülen serabın peşine takılıp da vadi vadi koşturanın sonu, maksuduna ulaşmadan bir gün susuzluktan ölmek olur. İşte bu da Birinci Söz'deki kıssadan alacağımız bir başka hisse olsa gerek.

Çöl, dünya sahrası olarak bize hakîkî bir hayatın arkasını ihtâr ediyor ve oraya göre hazırlanmamızı ve bu dünya sahrasında ebedi kalamayacağımızı, sahranın arkasında ise çölden daha mükemmel bir memleketin var olduğunu gösteriyor.

Dünya çok fettandır. Fânî ve fenâ cihetiyle fitne ve fesâda insanı teşvik eder, nefsin fenâlık yapmasına onu ayartır.

Çünkü ca'zıptır. Câzibeli ve kendine ebedî kalacak gibi nefisleri çeker.

Bu nedenledir ki dünyanın âşığı çoktur, sonsuz isteklerini ise elde eden yoktur. Düya ne kimseye yâr olmuş, ne de kimseyi kendine yâr etmiştir. Cazip ve süslü fânî ve nefsanî tarafına binlercesini âşık eder, peşinden koşturur. Kendine âşık olan hiç kimsenin aşkına mukâbele de bulunmaz; peşinden koşturur, ancak kimseye yâr olmaz ve kimse onda ebedî kalamaz.

Bir tebessüm ettirse, bir zevk tattırsa, binlerce kez elem çektirir, gözyaşı döktürür. Ne insanlar onun yolunda heder olmuş, ne ömürler onun yolunda fedâ olmuş, ne gençler ve kuvvetliler onun yolunda devrilmiş gitmişlerdir. Fânî ve geçici olan dünyanın bu yüzü herkesi kendisine yakın etmeye çalışmış, ancak kendisi herkesten uzak kaçmıştır.

Her kalbi kendisine çekmeye ve bağlamaya çalışmış, ancak gönünü kimseye bağlamamıştır. O devamlı dost görünen gizli bir hırsız gibi gönül çelmiş, ancak kimseye gönül vermemiştir.

Onun içindir ki onun muhabbeti, esassız ve temelsizdir. Çekiciliği ve güzelliği sûrîdir, cazibesi geçicidir. Sen ona ne kadar

sadâkat edersen et, o sana ihânet eder. O fâni dünya aldatılmaya tahammül etmez, ancak kendisi hep aldatmıştır. Ona bel bağlayanları hem mahcup ve telâfisi mümkün olmayan neticelere götürmüştür.

Öyleyse o aldatır, ancak aldanmaz. Hep o kârlı çıkmıştır, ona bel bağlayanlar zararda kalmıştır. Öyleyse o tıpkı çölde görülen bir seraba benzer. Peşinden koştukça o hep kaçar ve kimse onun sûrî cazibesinden hakîkî olarak istifâde edemez. İnsan ona kaştukça derin bir çukura doğru kulaç attığının farkında değildir. Susuzluğunu dindireceği sanılır, ancak bilakis o kaçıışı ile hep uzağa düşer. Çünkü onun görüntüsü hep izâfidir. Hakîkât ile hiç bir ilgisi yoktur. O yalanın ve hatanın tâ kendisidir. Güzel görünür, ancak güzelliği boyalı çürük bir duvar gibidir. Yani görüldüğü gibi hiç değildir. Öyleyse bu kadar yalancı ve oyalayıcı dünya çölü ve sahrası elbetteki bizlere çok şeyler anlatıyor olmalıdır.[10]

Besmeledeki üç sikke-i rububiyet

“Kâinat simasında, arz simasında ve insan simasında, birbiri içinde birbirinin nümunesini gösteren üç sikke-i rububiyet var.[11]”

Bismillah, bir Nûr gibi bütün kâinatı kuşatan ve her yerde Allah'ın rububiyet mühürlerini gösteren bir iksir gibidir.

Rububiyet Allah'ın terbiye edici vasfıdır. Kâinat heyet-i mecmuası ile insanda temerküz etmiş bir fihriste durumundadır. Yani insan kâinatın özetini taşıyan çekirdek hükmündedir.

Yüce Allah eşyayı esmasına mir'at yapmıştır. Onun için eşya mir'ât-ı marifettir. Öyleyse bütün kâinatta tecelli eden esma cilveleri yüce Rabbimizi bize tanıtmakta ve bildirmektedir. Hem kâinat heyet-i mecmuası ile, hem de insan maddî ve mânevî cihetleri ile Allah'a ayınadarlık yapmaktadır.

Kâinat simasına bakıldığında taklid edilmez bir şekilde rububiyet sikkeleri görülmektedir. Her bir mahlûk üzerinde yüce Allah'ın terbiye edici vasfı olan rububiyet tecellileri ve mühürleri net olarak görülmektedir. İnsan simasında da öyledir. Her insanın özellikle maddî azalarına dikkatlice bakılırsa rububiyet tecellileri daha net görülür. İnsanın simasındaki alamet-i farika, kaşları, burnu, kulakları ve diğer azaları belirli bir mizan ve miktar ile Rabbimiz tarafından çok hassas ve ince olarak terbiye edilmiştir. İşte hem kâinat hem de insan simalarına Besmele ile vurulan sikke-i rububiyet tecellileri saymakla bitmek bilmez vaziyettedir.

Hem kâinattaki mahlûkat hem de insandaki cihazatlar mükemmel olarak şekillendirilmiş ve terbiye edilmiştir. Arıları, yılanları ve haşarat-ı muzırraları eğer Rabbimiz terbiye etmeyip, dizginlerini çekmeseydi bizim bu dünyada yaşamamız mümkün değildi. Denizler dağlarla, akarsular vadi yatakları ile terbiye edilmiştir. Aynen öyle de insanın vücûdundaki su ve ab-ı hayat olan dem de kalb ve damarlarla koruma altına alınmış ve terbiye edilmiştir. Akciğerlerimiz yakıcı olan bir gaza göre terbiye edilmiştir. Nasıl ki yanıcı ve yakıcı olan iki madde sikke-i rububiyet ile bir araya getirilerek terbiye edilmiş ve hayatımızın en önemli maddesi olarak yaratılmış ise, hayatımızın bütünü de böylece sikke-i rububiyet ile terbiye edilmiştir. Misalleri çoğaltmak mümkündür.

Dipnotlar

[1] Sözler, s.15

[2] Sözler,2004,s.424

[3] Mektubat,2004,s.678

[4] Lem'alar,2005,s.612

[5] Sözler, s.16

[6] Sözler, s.17

[7] Birinci Söz,2004,s.15

[8] Sözler,2004,s.16

[9] Sözler, s.16

[10] Besmelenin Sırrı Kitabından istifâde edilmiştir.

[11] Sözler, s.19